

Vergelijking tussen de Wet tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde (W. 11 april 1995¹) en de Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie (W. 26 mei 2002²), wat betreft de beslissing.

In dit essay gaan we dieper in op de inhoudelijke en formele aspecten van de beslissingen³ die worden genomen op grond van de Wet van 11 april 1995 en van de Wet van 26 mei 2002. In een eerste deel schetsen we kort de historische en context van deze wetten; in het tweede deel gaan we in op voornoemde vergelijking.

De Wet tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde werd in 1995 ingevoerd om beter te kunnen beantwoorden aan de tekorten in de rechtsbescherming van de sociaal verzekerde. De bepalingen in de wet zorgden voor een betere regeling van de verhoudingen tussen de verzekerde enerzijds en de instellingen van de sociale zekerheid anderzijds. Uit de parlementaire voorbereidingen blijkt dat de wetgever vijf doelen voor ogen had: rechtszekerheid, toegankelijkheid, transparantie, soepelheid en administratieve vereenvoudiging – geïnspireerd door de algemene beginselen van behoorlijk bestuur die voor elke administratieve instelling gelden. Hoofddoel hierbij was de nadruk meer op de behoeften van de sociaal verzekerde te leggen, dan – zoals voorheen – op de behoeften van de instellingen van de sociale zekerheid.

Met de wet trachtte men daarnaast meer uniformiteit te bereiken, aangezien de wet in beginsel op alle instellingen van sociale zekerheid van toepassing is en bijgevolg kan gelden als een *lex generalis*. Het resultaat van de wetgever is op dit vlak niet volledig geslaagd, gezien het feit dat veel van de onderdelen van de sociale zekerheid alsnog door aparte uitvoeringsbesluiten worden georganiseerd.

Met de Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie trachtte de wetgever tegemoet te komen aan de uitdagingen van de sociale bijstand. Terwijl de nadruk van de oude Bestaansminimumwet volledig op het verkrijgen van een uitkering lag, komt deze bij de nieuwe wet op het stimuleren van tewerkstelling te liggen: de sociaal verzekerde wordt gestimuleerd een inkomen te bekomen ofwel via het vinden van werk, ofwel via het volgen van een opleiding, eveneens met als doel werk te vinden.

1 B.S. 6 september 1995.

2 B.S. 31 juli 2002.

3 Zoals gedefinieerd in art. 2, eerste lid, 8° van de W. 11 april 1995.

Hoewel het bestaansminimum (sinds kort ook “leefloon” genoemd) al onder het toepassingsgebied van het Handvest viel, breidde de wetgever pas met de Wet van 10 maart 2005⁴ het toepassingsgebied van het Handvest uit tot de gehele maatschappelijke integratie die in de Wet van 26 mei 2002 werd opgenomen (dit in art. 2, eerste lid, 1^o, e) van het Handvest).

1. Wet tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde, 11 april 1995

De wet stelt vooreerst een aantal algemene verplichtingen voorop: de voorlichtings- en informatieplicht na schriftelijke aanvraag door de betrokkene met betrekking tot rechten, plichten en het betreffende dossier (artt. 3-5) en het verplichte gebruik van begrijpelijke taal in de communicatie met de sociaal verzekerde (art. 6). Daarnaast behandelt de wet ook de plicht tot kennisgeving van de beslissing (art. 7), die via brief of overhandiging van een geschrift aan de sociale verzekerde geschiedt, tenzij werd bepaald dat aangetekend schrijven noodzakelijk is.

De motiveringsplicht (vermeld in art. 13 en minder expliciet in art. 7) verplicht de instellingen van sociale zekerheid ertoe elke beslissing met redenen te omkleden. Bovendien moeten de beslissingen tot toekenning of weigering van prestaties in beginsel een aantal vaste vermeldingen bevatten (art. 14, eerste lid). De sanctie voor de niet-nakoming van art. 14, eerste lid is de schorsing van de termijn (zijnde 3 maand na de kennisgeving: art. 23) waarin een voorziening tegen de beslissing moet worden ingesteld (art. 14, tweede lid).

Nadat de sociaal verzekerde een schriftelijk verzoek heeft ingediend, of nadat eventueel ambtshalve hiertoe werd beslist, stelt de betrokken instelling van sociale zekerheid een onderzoek in (artt. 8-9). De wet voorziet hiervoor een termijn van maximum 4 maanden (in bepaalde gevallen kan de Koning deze uitbreiden tot 8 maanden). Daarna moet de instelling een beslissing nemen, of de betrokkene de reden meedelen van het gebrek aan een beslissing (art. 10). De kennisgeving moet uiterlijk gebeuren op het ogenblik van de uitvoering van de beslissing (art. 7).

De beslissing moet vervolgens binnen een termijn van 4 maanden worden uitgevoerd, die opnieuw kan worden verlengd tot 8 maanden, na de kennisgeving van de beslissing en dit ten vroegste de dag waarop de voorwaarden voor uitbetaling zijn vervuld (art. 12). Indien deze termijn wordt overschreden, heeft de sociaal verzekerde recht op intrest (artt. 20-21bis – vòòr deze wet werd dit recht gebaseerd op art. 1153 B.W.).

2. Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie, 26 mei 2002

Het Handvest van de sociaal verzekerde geldt, zoals gezegd, als *lex generalis* t.o.v. de overige wettelijke bepalingen van de verschillende instellingen van sociale zekerheid. In praktijk betekent dit dat de aanvullende of bijzondere bepalingen van de overige wetten slechts gelden, indien zij – gezien de geest van de wet: nadruk op de sociaal verzekerde – voor de sociaal verzekerde geen slechtere situatie creëert dan onder de werkingssfeer van (enkel) het Handvest.

De Wet van 26 mei 2002 wijkt op bepaalde vlakken af van het Handvest, wat de beslissing betreft.

Met betrekking tot de informatieplicht, geldt niet langer de vereiste van een schriftelijke aanvraag vanwege de betrokkene. Een gewoon verzoek volstaat om de informatieplicht in hoofde van de instellingen te doen gelden (art. 17). De beslissing moet, naast de vermeldingen van het Handvest (zie art. 14 van het Handvest), nog extra vermeldingen bevatten (art. 21 § 3, 7^o en 8^o). Indien aan deze laatste verplichting niet is voldaan, gaat de termijn binnen dewelke beroep tegen de beslissing moet worden ingesteld (eveneens 3 maanden na de kennisgeving, cf. art. 47 § 1, tweede en derde lid⁵), niet lopen.

Het onderzoek wordt ingesteld op aanvraag van de sociaal verzekerde, door een door hem daarvoor schriftelijk aangesteld persoon, zoniet op het initiatief van de instelling zelf (art. 18 § 1). De wet voorziet i.t.t. het Handvest slechts een termijn van 30 dagen binnen dewelke de instelling een beslissing moet hebben genomen (art. 21 § 1). Vervolgens moet de betrokkene binnen een termijn van 8 dagen na de beslissing in kennis worden gesteld van de beslissing (art. 21 § 4). Deze kennisgeving geschiedt in beginsel via aangetekend schrijven (vgl. art. 21 § 4 met art. 16 van het Handvest).

5 De vermelding van “vanaf” doet vermoeden dat de dag van de kennisgeving moet worden meegeteld bij de berekening van de termijn. Hierdoor zou de voorzieningstermijn een dag korter zijn t.o.v. de termijn die in het Handvest is voorzien. Aangezien de W. 26 mei 2002 echter een *lex specialis* is, mag de situatie voor de betrokkene niet nefaster worden bij toepassing ervan. Bijgevolg blijft de termijn van 3 maand “na” de kennisgeving uit het Handvest van toepassing op de W. 26 mei 2002.